

**UNGT
ENTRE
PRENØR
SKAP**

SMART

Et program fra Ungt Entreprenørskap

SMART inspirerer til entreprenørskap!

Kunnskap om lokalsamfunnet og bruk av egen kreativitet utvikler evnen til å bidra til positive forandringer for seg selv og andre!

Alle snakker om været, men...?

Med vårt utgangspunkt på de nordlige breddegrader har vi et traust og litt uforutsigbart klima å forholde oss til. Været her nord kan være så mangt – både til glede og bekymring for oss Nordlendinger.

Vi ser at klima og vær gir lokalbefolkningen mange utfordringer – og derfor mange nye muligheter.

Elevene skal gjennom aktiv læring finne ut hvilke problemer været kan gi oss i hverdagen – og deretter finne en løsning på problemet, designe løsningen og presentere den for andre!

Gjennom bruk av metoden SMART- lanserer Ungt Entreprenørskap Nordland prosjektet;

SMARTere VÆR for alle elevene på 4-7 trinn i Nordland.

Med SMARTere VÆR, skal elevene gjennom fem faser der de skal avdekke behov, utvikle ideer og realisere løsninger på problemer været kan skape. Elevene jobber i grupper på 4-6 elever.

Enten det er strålende sol eller isende snø og vind, skaper det behov for produkter og tjenester, og mange av disse har vi kanskje ikke i dag. Elevene skal snakke med mennesker i sitt nærmiljø – for å finne hvilke utfordringer været gir de, for så å lage en løsning på problemet.

Hver skole gjennomfører prosjektet for så mange elever som mulig, og kan ha en felles dag som avslutning der elevgruppene presenterer sine løsninger for medelevene.

Skolen velger ut én kandidat til en regional finale, som sender sitt bidrag til Ungt Entreprenørskap Nordland. Bidraget skal være i form av en digital presentasjon, PowerPoint, film eller lignende der elevenes løsning presenteres og beskrives. I presentasjonen må det komme frem hvordan elevene har arbeidet og tenkt for å komme frem til løsningen. [I denne filmen kan dere se en slik presentasjon gjort av et profesjonelt filmselskap.](#)

Det kåres regionale vinnere på Helgeland, Salten, Lofoten, Vesterålen og Ofoten. Den regionale vinneren får en spennende premie for hele klassen! Deretter kåres en fylkesvinner, hvor klassen får en opplevelsereise til et sted for både lek og læring. Reise og opphold dekkes for hele klassen!

Tidsbruk og rammer

SMARTere VÆR handler om veien fra ide til løsning. Det er ikke nødvendig å følge det skisserte opplegget fra A til Å. Det er avgjørende at dere som bruker metoden tilpasser den til klassens egen situasjon. Målet er å trene på å bruke kreativitet i samspill med andre. Metoden tar utgangspunkt i Kunnskapsløftet og er tverrfaglig i sin struktur.

Den enkelte skole organiserer arbeidet i samsvar med skolens ressurser, behov, tidsrammer og lokale forhold. SMARTere VÆR gjennomføres med en viss progresjon i forhold til de skisserte faser og bør legges inn i arbeidsplanen.

Målet er at SMARTere VÆR skal involvere og engasjere hjemmene og lokalmiljøet. For å få best mulig utbytte av opplegget bør de foresatte informeres god tid i forkant slik at elevene får god til å lete etter vinterproblemer. Ved at de foresatte er forberedt på at elevene undersøker og spør om hjelp, kan de gi best mulig respons. Informasjonen bør inneholde noe om SMART-prosjektet og hva de kan forvente seg av henvendelser.

Arbeidsplan SMART – 5 perioder

FASER	NAVN	Innhold
1 – lang tid på forhånd	Detektiv	Motivasjon / informasjon til elever foreldre og kollegaer Kreative øvelser. Øvelser for å trene kreativitet Lokale undersøkelser og kartlegging
2 / 3	Nå fikk jeg en idé Mulige løsninger	Kreative øvelser og lokale undersøkelser. Legge opp til arbeid på skole og ute. Formulere og bearbeide problemstillinger.
4	Hva nå	Fortsette arbeid med ideene fra fase 2 og 3 Velge problemstilling Danne grupper. Arbeid med problemstilling
5	Dette ble det til.	Arbeide med problemstilling og modell / prototype / løsning. Presentere disse.

Fase 1: Detektiv

Elevene skal kunne	Elevene får trening i
<ul style="list-style-type: none"> Gjennomføre enkle kartleggingsoppgaver 	<ul style="list-style-type: none"> Kreativitet Samarbeid

<ul style="list-style-type: none"> • Systematisere og organisere data ved hjelp av digitale verktøy. • Informere og redegjøre for prosjektet de jobber med. • Planlegge et forskningsarbeid	<ul style="list-style-type: none"> • Å gjøre valg • Persepsjon og sortering av kunnskap • Kommunikasjon
--	--

Det er viktig at alle elevene får en felles forståelse av hva SMARTere VÆR handler om. Det er ikke gitt at alle evner å identifisere hverdagsproblemer uten forarbeid. Det kan være lurt for lærer å ta noen eksempler i fellesskap i innledningen.

Det er mange produkter og løsninger som vi daglig omgir oss med og som dekker behov og løser problemer med været. Med dette som utgangspunkt er det lettere for elevene å identifisere utfordringer og skissere løsninger. Man kan ta utgangspunkt hvordan elevenes dag hadde vært uten hjelp av ulike tekniske og praktiske hjelpemidler. Siden temaet er været kan elevene gå på oppdagelsesferd ute for å se etter problemer som kan løses.

Gjennom å skrive ned eller tegne problemer trenes elevene i å sette ord på sine tanker og bli løsningsorienterte. Det er viktig å forsøke å se utfordringene ut i fra andres perspektiv.

Kan vi finne løsningen på problemer og utfordringer i hverdagen med været? Hvordan kan vi bidra til å løse disse?

Her er spørsmål som bør besvares:

- Hva er problemet?
- For hvem?
- Ide til løsning?

Arbeidsoppgave:

HVA SAVNER VI?

MÅL:

- Finne og formulere måter å forbedre samfunnet ut i fra eget og andres ståsted.

TIDSBRUK:

- En til to skoletimer

GJENNOMFØRING:

- Start med en idémyldring på tavla. Lærer spør hva elevene savner med vinteren.
- Strukturer deretter elevenes svar under overskriftene HJEMME – SKOLE – FRITID.
- Dann grupper på 4-6 personer som skal dele sine svar med hverandre.
- Hvert gruppelem velger seg ut et av sine egne "savn".
- La deretter gruppen få bruke 3-4 minutter på hver av disse til å formulere tiltak for å dekke savnet.
- La gruppene få presentere sine tiltak.

VÆR OPPMERKSOM PÅ:

- Oppgaven er egnet for å kartlegge egne og andres ønsker og behov i hverdagen. Det er et godt utgangspunkt for å formulere problemstillinger.
- Resultatene av øvelsene bør samles for seinere bearbeiding.

VÆRPROBLEMER**MÅL:**

- Finne problemer elevene kan løse
- Gi innspill på andre gruppers problemstillinger

TIDSBRUK:

- En skoletime.

GJENNOMFØRING:

1. Del inn i grupper på tre - fire elever.
2. Elevene tenker etter hva som irriterer dem med været i hverdagen. Ta gjerne noen eksempler. Bruk fem minutter. Bruk (kopioriginal 2)
3. De velger deretter ut tre – fire av irritasjonene og skriver eller tegner dem på et papir.(Gjerne samme antall som det er personer på gruppa). En i hver gruppe skriver ned:
4. Diskuter:
  - Problemene.
  - Elevene skal også diskutere hva som er årsakene til problemene og forslag til løsninger. Lærer noterer ned forslagene. Bruk fire minutter på hver irritasjon. (kopioriginal 3).**NB: Tenk på hvor, hvordan og når oppstår de?**
5. Elevene diskuterer den andre gruppens irritasjoner og kommer med forslag til løsninger. Bruk (kopioriginal 4).
NB: Tenk på hvor, hvordan og når oppstår de?
Elevene må ikke stille for store krav til løsningene!
6. Gruppene presenterer tilslutt sitt arbeid.

ELLERS:

- Oppgaven handler om å trene på å gi andre grupper respons. Det er derfor viktig at elevene er kjent med gangen i arbeidet. Vær også rimelig tydelig på bruk av tid og hold tidene som er skissert.
- Gruppene bør ta vare på arkene. De vil være gode utgangspunkt til å lage problemstillinger ut i fra PEN – arket (kopioriginal 1).

Spørsmål som kan stilles i denne fasen:

- *Hva er det som kjennetegner klima og værtilstander der vi bor?*
- *Er det forskjell fra vår plass til andre plasser dere kjenner? Hva er forskjellene?*

- *Setter vi pris på variasjonene i klimaet der vi bor?*
- *Er dette noe vi klarer å være oppmerksomme på?*
- *Hvordan tror du det ville være å bo i Afrika eller Brasil?*
- *Hva liker du best med det været vi har hatt siste året der du bor? Skisser eller beskriv med ord hva dere synes.*
- *Hva liker du dårligst? Skisser eller beskriv med ord hva dere synes.*

Fase 2: Nå fikk jeg en ide!

Elevene skal kunne	Elevene får trening i
<ul style="list-style-type: none"> • Kommunisere en ide • Bidra i gruppens prosessutvikling • Formulere og videreutvikle ideer 	<ul style="list-style-type: none"> • Kreativitet • Formuleringsevne • Samarbeid • Ideutvikling

Denne fasen er til for å bearbeide problemene og skissere løsninger. Elevene bør samle formuleringene på løsninger. Denne samlingen bør hele klassen eie. Poenget er at elevene skal videreutvikle løsningene over tid sammen med andre. "Rugekassen" må være et klassens felleseie og brukes med jevne mellomrom.

Elevene bør jobbe mye i grupper over tid. Dagsform og gruppesammensetning har mye å si på hva gruppen kommer frem til!

Lærer bør være oppmerksom på at det er lett for elevene å bli for fokusert på den eller de problemstillinger de selv har utviklet. For å trene evnen til å gi innspill på "andres" ideer er det lurt å gjøre dette i plenum med en ide flere ganger før elevene gjør dette i grupper.

Spørsmål som kan stilles i denne fasen:

- *Hva er det som kan hjelpe deg og din familie med disse utfordringene? Tegn eller beskriv løsningen for hver problemstilling. Er det vanskelig, velg ut de tre problemstillingene du synes er mest utfordrende.*
- *Kan dette hjelpe nabolaget også om de gjør det samme? På hvilken måte? Skisser eller beskriv med ord hvordan en går frem for å få til dette.*
- *Kan lokalsamfunnet/byen ha hjelp av dette? På hvilken måte? Skisser eller beskriv med ord hvordan dere vil gå frem for å få til dette.*
- *Kan landet vi bor i ha nytte av denne oppfinnelsen/tjenesten? På hvilken måte? Skisser eller beskriv med ord hvordan dere vil gå frem for å få til dette.*

Fase 3: Mulige løsninger!

Elevene skal kunne	Elevene får trening i
<ul style="list-style-type: none"> • Foreta valg • Teknikker for vurdering av ideer • Formulere og videreutvikle ideer 	<ul style="list-style-type: none"> • Kreativitet • Å vurdere en ide • Ideutvikling

• Kommunisere en ide	• Kommunikasjon
----------------------	-----------------

La elevene velge ut en ide som de brenner for. Elevene bør derfor velge sitt problem/løsning og dette bør være utgangspunktet for gruppesammensetningen videre. Det bør være flere som samarbeider om samme ide. De må gjøre en vurdering med fokus på positive og negative sider ved ideen, og hvem som kan få glede av at de jobber videre med ideen. Kanskje dette kan videreutvikle løsningene?

Innspill på andres ideer

MÅL:

- Trene på å gi respons på andres ideer.
- Få respons på egne ideer.

MATERIALE:

- Blyant og papir
- Overhead – ark

TIDSBRUK:

- En skoletime.

GJENNOMFØRING:

1. Del klassen i grupper på 4-6 eller bruke faste arbeidsgrupper.
2. Gruppen velger en problemstilling de tidligere har laget og jobbet med
3. Skriv opp denne problemstillingen i midten på arket.
4. Skriv ideer til løsninger i en av rutene.
5. Etter fire minutter bytter gruppene ark.
6. Gruppen jobber så med den problemstillingen, og de ideene forrige gruppe har skrevet ned. Ut i fra disse skriver de ned forslag til nye løsninger.
7. Slik sendes arket rundt til to grupper
8. Gruppen diskuterer forslagene de andre gruppene har gitt, og fyller ut arkets siste rute med sine endelige forslag.

Fase 4: Hva nå?

Elevene skal kunne	Elevene får trening i
<ul style="list-style-type: none"> • Formidle ideer og løsninger skriftlig, muntlig og praktisk 	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunikasjon • Kreativitet • Samarbeid

Elevene bør jobbe sammen i mindre grupper. De bør nå fokusere på hva som kan hjelpe dem videre på veien mot den endelige løsning. De bør oppfordres til å ringe, spørre, grave, lese, skrive og undersøke. Kanskje dette gir nye ideer til hvordan de kan finne ut mer? Jo mer de bruker eget og andres nettverk, jo bedre hjelp vil de få.

Til diskusjon

1. **Hva** ved ideen gjør at folk ønsker å bruke den?
2. **Hvem** skal bruke den? Pensjonister, barn, hundeeiere eller brannmenn?
3. **Når** og **hvor** skal oppfinnelsen brukes?
4. **Hvilket** problem løser ideen?
5. **Hva** gjør denne ideen bedre enn andre ideer som tar sikte på å løse samme problem?
6. **Hva** er design og hva slag design ønsker dere å bruke?
7. **Hva** er viktig med en modell og hva vil dere at deres modell skal vise?

Fase 5: Dette ble det til

Elevene skal kunne	Elevene får trening i
<ul style="list-style-type: none"> • Montere ulike utstillinger og andre presentasjoner i ulike rom • Kommunisere veien fra ide til løsning 	<ul style="list-style-type: none"> • Kreativitet • Kommunikasjon • Ulike presentasjonsteknikker

Løsningene skal presenteres. Kanskje ble det til en modell av en maskin, en tegning eller et reelt produkt? Kanskje er det en realistisk løsning, kanskje er det en fantasiløsning? Det spiller ingen rolle.

Det er lærerikt og morsomt å la elevene få lov til å presentere løsningene for et publikum, det være seg andre elever, foreldre og foresatte. I denne fasen kan gjerne kunst- og håndverksseksjonen involveres. De kan bistå i forhold til materiell til prototyp og presentasjon av løsning.

Evaluering/forslag til vurderingskriterier

Til diskusjon

Innsats og deltakelse

Eleven deltar aktivt i arbeidet.

Lojalitet

Eleven lytter til andres meninger og er villig til å vurdere andres synspunkter.
Eleven arbeider aktivt med andres ideer.

Kreativitet

Eleven er med på å finne løsninger på problemer som oppstår.
Eleven kommer med ideer.

Samarbeid

Eleven samarbeider med andre for å oppnå best mulig resultat

Veien videre

Hva har elevene lært?
Hva slags verdi har de SMARTE ideene for fremtiden?

FORSLAG TIL OVERSKRIFTER I EN SMARTere VÆR-RAPPORT

1. Navn på elever i gruppen og skole:
2. Problemstilling:
3. Hvorfor ble problemet valgt?
4. Hvem har nytte av den? Beskriv løsningen.
5. Illustrasjoner:

Vinnerløsningen lages i en digital presentasjon